

NKE STRATÉGIAI VÉDELMI KUTATÓKÖZPONT NÉZŐPONTOK – 2014/4

1581 Budapest Pf: 15 Tel: 432-90-92 Fax: 432-90-58 e-mail: svkk@uni-nke.hu

A Magyarországgal szomszédos államok stratégiai dokumentumainak elemzése, azok hatása a magyar biztonságpolitikára II.

Jelen írás, egy háromrészes sorozat második fejezete. A tanulmány átfogó képet ad Magyarországról és a szomszédos államok stratégiai dokumentumainak, valamint haderőinek helyzetéről és elemzi annak hatását a magyar biztonságpolitikára vetítve is. Az második rész Románia, Szerbia és Horvátország helyzetét tárgyalja.

Románia

Politikatörténeti vázlat

Románia a második világháborút követően a szovjet kommunista blokk része lett. 1946-ban választási csalásokkal a román kommunista párt megszerezte a hatalmat, s ahogy a többi Szovjetunió által „felszabadított” országban, Romániában is megkezdődtek a politikai indítékkal történő bebörtönzések. 1958-ban egy megállapodás alapján a Szovjetunió kivonta csapatait az országból, amely a diktatúra enyhülését hozta magával, s az 1960-es, 70-es években megindulhatott a gazdaság fejlődése. Azzal, hogy a szovjet csapatok kivonultak a külpolitikában is változás következett be, a román vezetés igyekezett – elsősorban gazdasági – kapcsolatokat kiépíteni a nyugattal. 1965-ben Nicolae Ceaușescu került hatalomra, aki a külvilág szeme elől igyekezett elrejtetni az országban kiépített diktatúrát. Annak érdekében, hogy a gazdaság továbbra is fejlődőképes legyen IMF és Világbank hitelekkel vett fel az ország számára, amely azonban az államadósságot 10 milliárd dollárra növelte. Az adósság visszafizetése érdekében gazdasági megszorításokat vezetett be, aminek következtében a lakosság teljesen elszegényedett. Ceaușescu hatalmát végül az 1989. december 22-én kitört romániai forradalom döntötte meg. A kommunista pártot felváltotta a Nemzeti Felszabadítási Front, amely elindította az országot a demokrácia útján. 1990-től kezdve több koalíciós kormány volt hatalmon, amelyek munkája lehetőséget biztosított Románia számára, hogy integrálódjon az európai és euroatlanti közösségbe; 2004-ben a NATO, 2007-ben az EU teljes jogú tagjává vált.

Nemzeti biztonsági stratégia¹

A román nemzeti biztonsági stratégia célja, hogy megőrizze, előmozdítsa és óvja a nemzeti értékeket és érdekeket. Ennek megvalósulása egyrészt nemzeti önerőből, másrészt nemzetközi együttműködés keretében lehetséges.

A román identitással megegyező nemzeti értékeknek a következő elemeket említi: demokrácia; szabadság; egyenlőség; törvények tiszteletben tartása; emberi méltóság; alapvető emberi és szabadságjogok; állampolgári felelősségtudat; politikai pluralizmus; magántulajdon és piacgazdaság; a demokratikus nemzetekhez való szolidaritás; nemzetközi együttműködés és béke; valamint civilizációk közötti párbeszéd.

A nemzeti érdekek legfőbb feladata azon értékek megőrzése, elősegítése és – törvényes keretek közötti – védelme, amelyek a román nemzet jövőjét építik, garantálják a román nép identitását, illetve az európai és euro-atlanti szervezetekbe integrálódik. A biztonság csakis a nemzeti érdekek garantálásával tartható fenn, melyek a következők:

- ◇ Teljes jogú tagság az Európai Unióban és felelősségteljes NATO-tagság.
- ◇ Románia integritásának, egységének, szuverenitásának, függetlenségének és oszthatatlanságának biztosítása.
- ◇ Versenyképes, dinamikus és nagyteljesítményű piacgazdaság kiépítése.
- ◇ Az oktatási rendszer radikális modernizációja, illetve az emberi, a tudományos és technológiai képességek hatékony felhasználása.
- ◇ Az állampolgárok életszínvonalának és egészségügyi helyzetének növelése.

¹ The National Security Strategy of Romania. *Bbn.gov.pl*, 2013. 08. 14.

- ◇ Az európai identitás kialakítása mellett a kultúra, a nemzeti identitás és a spirituális élet védelme.

A biztonsági környezet jelentős változáson ment keresztül az ezredfordulón. A bipoláris világrend immár véglegesen megszűnt, ugyanakkor olyan új típusú kihívások jelentek meg szerte a világon, amelyek képesek aláásni a demokratikus értékeket és a szövetséges államok közös célkitűzéseit.

A nemzeti biztonsági stratégia abból a helyzetből indul ki, hogy Románia a NATO és az EU tagságának következtében nincs kitéve közvetlen katonai veszélynek. Ugyanakkor egy sor új, aszimmetrikus, nem katonai fenyegetés jelent meg, amelyek veszélybe sorolják az állam és az állampolgárok biztonságát. A legfontosabb kockázatok és fenyegetések, amelyek veszélyeztetik Románia, mint a NATO és az EU tagállamának nemzetbiztonságát, értékeit és érdekeit:

- ◇ *Nemzetközi terrorizmus* – a legfőbb veszélyt jelenti az emberi élet és szabadságra, a demokráciára, a kultúrára, az életmódra és az olyan alapvető értékekre nézve, amelyek az euro-atlanti államok demokratikus államberendezkedéseinek alapját képezik.
- ◇ *Tömegpusztító fegyverek elterjedése* – számos példa igazolja, hogy a nukleáris, vegyi, biológiai és radiológiai fegyverekhez egyre könnyebb hozzájutni, így ezen eszközök ellenőrzése egyre nehezebb.
- ◇ *Regionális konfliktusok* – annak ellenére, hogy az elmúlt 15 év során Európa fokozatosan biztonságosabbá vált, még minden jelen vannak az olyan etnikai és vallási szélsőségek, amelyek veszélyeztetik a térség biztonságát, s bázisul szolgálnak a bűnözés és a terrorizmus elterjedésének.
- ◇ *Határon átnyúló szervezett bűnözés* – elsősorban a globalizáció következménye, a kelet- és délkelet-európai kommunista rendszerek feloszlását követően terjedtek el. Románia különösen ki van téve az olyan bűncselekményeknek, mint az illegális fegyverkereskedelem, emberkereskedelem, csempészet, pénzmosás és más gazdasági bűncselekmények.
- ◇ *Korrupció* – a rossz kormányzás aláássa az állampolgárok demokráciába vetett bizalmát, veszélyezteti az alapvető emberi és szabadságjogokat, tönkreteszi az állam intézményrendszerét, valamint nagy veszélyt jelent az állam biztonságára nézve.
- ◇ *Természeti katasztrófák* – Az olyan elemi csapások, mint a földrengés vagy az árvíz képes gyökeresen megváltoztatni az állampolgárok megszokott életkörülményeit. A természeti és ipari katasztrófák jelentős veszélyt jelentenek mind a környezetre, mind pedig a társadalmi-gazdasági éltre.

További kockázati tényezőként említi meg: a természeti erőforrásoktól való függőséget; az illegális migrációt; a negatív demográfiai mutatókat; az elszegényedést; valamint a társadalmi különbségek nagyságát.

Románia földrajzi elhelyezkedésének következtében a közép-, kelet- és délkelet-európai térség meghatározó szereplője kíván lenni. Figyelembe véve regionális kapcsolatait, illetve a közeli távolságokat, Románia elsődleges érdeke a régió demokratizálása, a gazdaság fejlesztése, valamint az európai integráció elősegítése. Ezen célok megvalósításának érdekében Románia támogatni fogja az ENSZ BT, az ET és az EBESZ döntéseit, továbbá a térség államaival közösen hozzájárul a NATO és az EU által meghozott intézkedések végrehajtásához.

A dokumentum külön kiemeli a Fekete-tenger térségének stratégiai jelentőségét. A térséget olyan konfliktusok, területi és határviták fenyegetik, mint a transznizsytiai térség (Moldovai Köztársaság), Abházia és Dél-Oszétia, Hegyi-Karabah, valamint Csecsenföld. Ezen régióban jelentkező fenyegetések ellen a Fekete-tenger menti országoknak közösen kell fellépniük és együtt kell azon intézkedéseket végrehajtaniuk, melyek következtében nő a biztonság.

A globális és regionális kockázatok, kihívások és fenyegetések megváltozásával szükségessé vált a belbiztonsági célok, feladatok átalakítása. A belbiztonság elsősorban a lakosság, az infrastruktúra és a vagyon megóvását jelenti a katonai és nem-katonai veszélyekkel szemben. A komplex feladatrendszer következtében szükség van a közigazgatási, a rendészeti, a polgári védelmi, a határvédelmi, a pénzforgalmat ellenőrző, valamint a katonai szervek szoros együttműködésére.

A stabil és versenyképes gazdaság a biztonság egyik alappillére. Ebből kifolyólag fontos ezen szektor intézményeinek megszilárdítása. A fejlődőképes gazdaság lehetővé teszi a befektetések növelését, a munkahelyek számának növelését, a szegénység csökkentését, így Románia nem fog lemaradni az európai átlagtól. A gazdaság fejlesztése nagymértékben függ a nemzeti versenyképességtől, ezen belül a kutatás-fejlesztés támogatása, az oktatás színvonalának növelése, a hadiipar átalakítása jelent komoly feladatokat.

Románia, mint az európai és euroatlanti közösség tagja, a nemzeti biztonsági stratégiában kötelezi el magát a nemzetközi és a regionális biztonság fenntartása és aktív hozzájárulása mellett. A dokumentumban megfogalmazott célok végrehajtását a Legfelsőbb Védelmi Tanács fogja folyamatosan ellenőrizni.

*Nemzeti katonai stratégia*²

A román nemzeti katonai stratégia a fegyveres erők elsődleges feladataként a román állampolgárok emberi jogainak védelmét, a szuverén, független, egységes és oszthatatlan állam biztonságának garantálását, az európai és euroatlanti integrációs folyamatban való aktív részvételt, valamint szigorú demokratikus civil kontroll mellett az alkotmányos rend fenntartását jelöli meg.

Annak érdekében, hogy megvalósíthassák ezen alapvető célkitűzéseket, a román katonai stratégia a következő feladatokat fogalmazta meg:

- ◇ konfliktusok megelőzése és válságkezelés;
- ◇ a polgári hatóságok támogatása;
- ◇ egy esetleges fegyveres támadás megelőzése és megakadályozása;
- ◇ a regionális stabilitáshoz való hozzájárulás és a kollektív védelemben való részvétel;
- ◇ fokozatos integráció a NATO katonai szervezetébe.

Ahogy az a nemzeti biztonsági stratégiában is rögzítésre került, Romániát nem fenyegeti közvetlen háború, azonban jelen vannak az állam biztonságát veszélyeztető elemek. A dokumentum négy kategóriába sorolja ezen veszélyforrásokat:

◇ *Regionális veszélyek:*

- Románia biztonsági térségében bekövetkező stratégiai egyensúly megingása.
- Románia területére átnyúló katonai konfliktus.
- a fegyveres erőkre és az állami szervekre kiható gazdasági és szociális veszélyforrások.
- gazdasági, informatikai, energetikai, hírközlési, kommunikációs, politikai és katonai feszültségek megjelenése.

◇ *Aszimmetrikus veszélyek:*

- azon tevékenységek, amelyek katonai eszközökkel polgári intézmények ellen hajtanak végre támadást vagy veszélyt jelentenek a katonai objektumokra.
- terrorista szervezetek kiterjedése és működése.
- ellenőrizhetetlen proliferáció és a nukleáris technológia terjesztése, információs hadviselés.
- Románia elszigetelése az információs hálózattól.

◇ *Nemzetközi veszélyek:*

- etnikai és vallási konfliktusok, emberi jogok megsértése a céljuk.
- szervezett bűnözés, kábítószer csempészet, fegyverkereskedelem.

---

² [Military Strategy of Romania](#). *Merln.ndu.edu*, 2013. 08. 14.

◇ *Előre nem látható veszélyek:*

- bizonytalanságot eredményeznek.
- megváltoztatják, megrontják a jó nemzetközi kapcsolatokat.
- természeti katasztrófák (pl.: árvíz, szárazság, földrengés)

Ezen veszélyforrások megelőzése és elhárítása érdekében nélkülözhetetlen egy professzionális hadsereg megléte. A nemzeti katonai stratégia által megfogalmazott célok eléréséhez egy olyan hadsereg felállítására van szükség, amely könnyedén be tud csatlakozni a NATO struktúrájába, felszerelése és felkészültsége lehetővé teszi az új típusú kihívások leküzdésére, továbbá részt vesz a nemzetközi béke és biztonság fenntartásában.

Haderő

A román haderő békelétszáma 71.400 fő, ez magában foglalja a szárazföldi erőket (42.600 fő), a légierőt (8.400 fő), a haditengerészetet (6.900 fő), továbbá az összhaderőnemi parancsnokságot; valamint őket egészíti ki 45.000 tartalékos katona.³ A szárazföldi csapatok fő erői három azonos struktúrájú hadosztályból áll, amelyek Bucharest (Bukarest), Buzău (Bodzavásár) és Cluj-Napoca (Kolozsvár) városokban települnek. Szintén Bukaresten található a Szárazföldi Erők és a Légierő Parancsnoksága. A légierő kötelékébe három légi bázis tartozik, melyek közül kettő merevszárnyas, egy pedig forgószárnyas gépek befogadására alkalmas. A haditengerészet kikötői a következő településeken található: Mangalia, Tulcea (Tulcsa), Brăila (Brajlá), Constanța (Konstanca).

A román hadsereg a 2000-es évektől folyamatos átszervezésen megy keresztül. A korábbi 200.000 főt is meghaladó haderő mára már csak épphogy meghaladja a 71.000 főt, 2015-re pedig ezt a számot tovább csökkentik. A hadsereg létszáma mellett a haditechnikai eszközök felett is megkezdődött a felülvizsgálat. A román eszközök nagy részét a szovjet technika teszi ki, s igaz hogy a mennyiségi mutatók terén nincs probléma, azonban a minőség már annál rosszabb. A harckocsik 87%-a, a harci repülőgépek 50%-a, a hadihajók 87%-a felújításra vár, valamint a katonai stratégia is korszerűsítésre szorul. A 2004-es NATO csatlakozás fontos mérföldköve volt a román kormány politikájának, ugyanis a katonai szervezethez való csatlakozás biztosította a külpolitika stabilitását, így az állam immár nagyobb figyelmet szentelhetett a belső biztonság megteremtésére. A biztonságért cserébe Románia vállalta, hogy a szövetség számára felajánlott román erők műveleti képességét fokozza, gazdaságilag támogatja a NATO Biztonsági Beruházási Programját, valamint katonailag támogatja a partnerországokat.⁴

MBT	AIFV	APC	ARTY	FTR	ATK HEL
437	124	1.090	899	-	-

3. táblázat: A román hadsereg által birtokolt harceszközök száma.⁵

A szárazföldi csapatok fő feladatai:

- ◇ Az ország szuverenitásának megőrzése;
- ◇ A polgári hatóságokkal együttműködve gondoskodnak a lakosság védelméről;
- ◇ Nemzetközi békefenntartó műveletekben való részvétel.⁶

A légierő fő feladatai:

- ◇ A légtér védelme;
- ◇ A levegőből érkező támadások ellen való védelem;

³ HACKETT, James: *The Military Balance 2013*. Routledge, London, 2013. 168. o.

⁴ Románia: már a NATO mintagyereke is? *Kitekintő.hu*, 2012. 03. 14.

⁵ HACKETT, James: *The Military Balance 2013*. Routledge, London, 2013. 168-169. o.

⁶ *Romanian Land Forces*. *Forter.ro*, 2013. 08. 23.

- ◇ Az ellenség légierejének pusztítása.⁷

A haditengerészet fő feladatai:

- ◇ A tengeren történő illegális tevékenységek elleni fellépés;
- ◇ Kutatás-mentési műveletekben való részvétel;
- ◇ Tengerparti létesítmények, kereskedelmi hajók megóvása;
- ◇ Tenger felől érkező támadás elleni védelem.⁸

A román katonák a következő missziókban teljesítenek szolgálatot: ISAF 1945 fő; KFOR 58 fő; NTM-I 2 fő; MONUSCO 21 fő; UNMIK 1 fő; UNOCI 6 FŐ; MINUSTAH 24 fő; UNMIL 2 fő; UNMIS 4 fő; UNMIT 5 fő.⁹

Szerbia¹⁰

Politikatörténeti vázlat

A második világháború során kiformalódott nemzetközi és belső konszenzus megerősítették a délszláv népeket Jugoszlávia újjászervezésében, melyre Josip Broz Tito elnökletével 1945. március 7-én került sor. November 29-én kikiáltották a népköztársaságot, 1946. január 31-én pedig kihirdették az első alkotmányt, amely alapján Jugoszlávia hat köztársaságból álló szocialista föderációként alakul meg. A gazdasági fejlődés 1948-ban, a szovjet-jugoszláv konfliktus kirobbanásával szakadt meg, s csak 1953-tól indulhatott meg újra az ország a fejlődés útján. Az 1950-es években élte Jugoszlávia „fénykorát”, azonban a hatvanas években már kezdetét vette a centralizált államszocialista rendszer felbomlása. Annak ellenére, hogy az országban nőtt a termelékenység, megtört a gazdaság fejlődési üteme, s mivel az etnikai határok gyakran egybeestek a fejlettségi határokkal, így a nézetletérésekben egyre több nacionalista tartalom jelent meg. Tito a reformokat addig támogatta, amíg azok nem veszélyeztette a föderáció egyensúlyát. 1971-ben a politikai tisztogatásokkal megfékezte az állam modernizációját, azonban a köztársaságok önállóságát továbbra is elismerte. Annak ellenére, hogy a jugoszláv rendszer a szovjet mintához képest jobban működött, azonban sorsukban megegyeznek, nem volt képes ennyi nemzet akarátát egy államon belül összehangolni. A szövetségi rendszert egyedül Tito központi hatalma volt képes egyben tartani, halála után a vezetés döntésképtelensége káoszhoz vezetett. 1987-ben Milošević került a köztársaság élére, aki a tartományok újraegyesítéséhez fogott. Később a jugoszláv elnöki pozíciót is meg kívánta szerezni, azonban a térségben bekövetkező rendszerváltási hullám nagy hatással voltak a jugoszláv köztársaság függetlenedési törekvésekre, így többen támadták Milošević terveit. Az 1990-1991-es föderalizáció – konföderáció körüli tárgyalások nem jártak sikerrel, s később ez vezetett a háborúhoz. A tárgyalásokat követően 1991. június 25-én Szlovénia és Horvátország, október 15-én Bosznia-Hercegovina, november 20-án Macedónia kiáltották ki függetlenségüket, 1992. április 27-én pedig Szerbia és Montenegró megalakította a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságnak. Június 27-én a hadsereg megtámadta a szlovéniai határállomásokat, mellyel kezdetét vette a délszláv háborúk.¹¹

A háború lezárásában nagy szerepe volt az Amerikai Egyesült Államok politikájának, ugyanis a kezdetben passzív USA-nak már nem volt érdeke egy oroszbarát szerb állam létrejötte, így horvát-bosnyák erőket kezdte el támogatni, s a NATO többször hajtott végre légitámadást a szerb állások ellen.¹²

1995-ben a daytoni megállapodás végleg lezárta a délszláv háborút, s az egykori szövetséges államot két egyenrangú köztársaságra osztotta, melynek 51%-át a Bosznia-

⁷ [Romanian Air Force](#). *Roaf.ro*, 2013. 08. 23.

⁸ [Romanian Naval Forces](#). *Navy.ro*, 2013. 08. 23.

⁹ Rövidítések feloldása: UNOCI – *United Nations Operation in Côte d'Ivoire*; MINUSTAH – *United Nations Stabilization Mission in Haiti*; UNMIT – *United Nations Integrated Mission in East Timor*.

¹⁰ Szerb Köztársaság (szerbül: Република Србија).

¹¹ NÉMETH István (szerk.): *20. századi egyetemes történet. 1. kötet*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. 434-443. o.

¹² HOLBROOKE, Richard: *To End a War*. Modarn Library, New York, 1999. 40-41. o.

Hercegovinai Föderáció, 49%-át a Boszniai Szerb Köztársaság területe adta. Az államot egy háromtagú elnökség vezette, melynek tagjait a horvát, szerb és bosnyák nemzetiségek közül választották.¹³

A béke azonban nem tartott sokáig, ugyanis az 1996-ban kitört koszovói háború, amelyet az 1999. március 24-én megkezdett NATO légbombázások zártak le. Június 12-től a Koszovóban a KFOR katonái őrzik a békét.

2003 és 2006 között Szerbia-Montenegró államszövetség elindul a demokrácia útján, tárgyalásokat kezdtek az Európai Unióval és a NATO-val. 2006-ban Montenegró kiválásával pedig Jugoszlávia végleg megszűnt.

A következő fejezetekben igyekszem bemutatni a már önálló Szerb Köztársaság biztonságpolitikáját meghatározó dokumentumokat, így a 2009-es nemzeti biztonsági stratégiát, valamint a szintén ebben az évben kiadott védelmi stratégiát.

*Nemzeti biztonsági stratégia*¹⁴

A 2009-es Szerb Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiája a korábbi 2000-es, akkor még Szerbia és Montenegró államközösség Fehér Könyvét váltotta fel. A stratégia főbb pontjai:

Bevezetés

- 1. Biztonsági környezet*
  - 2. Biztonsági kihívások, kockázatok és fenyegetések*
  - 3. Nemzeti biztonsági érdekek*
  - 4. Nemzeti biztonságpolitika*
  - 5. A nemzeti biztonsági rendszer*
- Következtetések*

A dokumentum bevezetőjében rögzítik, hogy az elmúlt évtizedben a katonai biztonság mellett a gazdasági, energia, társadalmi és környezeti biztonság szerepe felértékelődött. A hidegháborút követően egy globális katonai konfliktus kialakulásának esélye jelentősen csökkent, azonban a biztonság új kihívásaival, kockázataival és fenyegetéseivel továbbra is szembe kell nézni. A globális szinten megjelenő veszélyforrások között a regionális és helyi konfliktusokat, a terrorizmust, a szervezett bűnözést, a tömegpusztító fegyverek elterjedését, az illegális migrációt, a globális klímaváltozást és az energiaforrások növekvő hiányát sorolták fel. Fenti kihívások, kockázatok és fenyegetések alapvető jellemzője, hogy ezek egyre inkább kiszámíthatatlanok, aszimmetrikusak és transznacionális jellegűek.

A Szerb Köztársaság a délkelet-európai térséget tekinti szűkebb értelemben vett biztonsági környezetének és célja a demokrácia, a gazdasági és társadalmi stabilitás, valamint a biztonság megteremtése, amelynek alapja a politikai, gazdasági és más területek való közös együttműködés. A múltban megfigyelhető nemzetek közötti konfliktusok hatással vannak a térségre, és Délkelet-Európa államaiban, különösen a Balkánon még ma is érzékelhető a feszültség. A legjelentősebb problémát az „ügynevezett Koszovói Köztársaság” jelenti, amely a szervezett bűnözés, a korrupció, a kábítószer-, fegyver- és embercsempészet következtében súlyosan veszélyezteti a térség biztonságát. Ilyen körülmények között a folyamatos nemzetközi támogatás és jelenlét jelenthet megoldást, így az ország célja, hogy a térség valamennyi állama járuljon hozzá a közös biztonsághoz, s csatlakozzék az Európai Unióhoz.

A Szerb Köztársaságban lezajló demokratikus folyamatok és külpolitikai orientációja megerősítette az állam pozícióját, így pozitív hatást gyakorol a térség biztonságára. A Szerb Köztársaság számára a legfőbb veszélyt Koszovó jelenti, amely figyelmen kívül hagyja az alapvető emberi jogokat, megtagadja a szabad mozgáshoz való jogot, a szervezett bűnözés terjesztője, valamint a magántulajdont és a kulturális-történelmi örökséget sem tartják tiszteletben. A jogellenesen kikiáltott függetlenség, a nemzetközi katonai jelenlét negatív

¹³ JUHÁSZ József (et. al.): *Kinek a békéje?* Zrínyi Kiadó, Budapest, 2003. 166-179. o.

¹⁴ *Стратегија националне безбедности Републике Србије*. *Mod.gov.rs*, 2009. 10. 01.

hatást gyakorol a Szerb Köztársaság biztonságára, valamint hosszú távú instabilitást eredményez a térségben.

A biztonsági környezetben végbement pozitív változások ellenére a térség fenyegetettsége még mindig jelentős. A Szerb Köztársaság nemzeti biztonsági stratégiája az alábbi kihívásokat, kockázatokat és fenyegetéseket emelte ki: fegyveres agresszió; szeparatista mozgalmak; Koszovó jogellenesen és egyoldalúan kikiáltott függetlensége; fegyveres felkelés; terrorizmus; tömegpusztító fegyverek elterjedése; etnikai és vallási szélsőségek; külföldi titkosszolgálatok jelenléte; szervezett bűnözés; korrupció; a gazdasági fejlődés problémái; energiabiztonság; egyenlőtlen gazdasági és társadalmi fejlődés; a külső és belső menekültek megoldatlan jogi és szociális helyzete; a volt jugoszláv államok közötti befejezetlen demarkációs folyamatok; a természeti erőforrások felelőtlen kiaknázása és a környezet veszélyeztetése; természeti és ipari katasztrófák, valamint a környezetszennyezés; fertőző betegségek terjedése; kábítószer függőség; vallási szekták és kultuszok pusztító tevékenysége; kiberbiztonság; globális klímaváltozás.

A Szerb Köztársaság alapvető nemzeti értékei a következők: a függetlenség; a szuverenitás és területi integritás; a szabadság; az egyenlőség; a béke; a jogállamiság; a demokrácia; az igazságszolgáltatás; az alapvető emberi és szabadságjogok; a nemzeti, faji és vallási egyenlőség; a nemek közötti egyenlőség; a tulajdon sérthetatlensége; valamint a környezetvédelem.

A nemzeti értékek védelmének eléréséhez a Szerb Köztársaság a következő nemzeti érdekeket fogalmazta meg:

- ◇ Fenntartani a Szerb Köztársaság szuverenitását, függetlenségét és területi integritását, valamint a szerb nép és nemzeti kisebbségek nemzeti, kulturális, vallási és történelmi identitását.
- ◇ Fenntartani a belső stabilitást, a jogállamiság, a demokrácia és a demokratikus intézmények fejlődését, valamint elősegíteni az Európai Unióba és más nemzetközi szervezetekbe történő csatlakozást.
- ◇ Az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának, a nemzetek és nemek közötti egyenlőség, a társadalmi igazságosság, az emberi és kisebbségi jogok védelme.
- ◇ A környezetvédelem és a természeti erőforrások megóvása mellett a gazdasági fejlődés biztosítása.
- ◇ Globális és regionális szinten, a békés, stabil és megbízható biztonsági környezet megteremtése érdekében együttműködni a szomszédos államokkal.
- ◇ A nemzetközi rendszer fenntartása és fejlesztése. A Szerb Köztársaság tiszteletben tartja a nemzetközi jogot, az ENSZ Alapokmányát, a Helsink-i záróokmányt és támogatja a viták békés úton történő rendezését.
- ◇ A szerbek közötti kapcsolat erősítése és a szerb kultúra megőrzése.

A nemzeti biztonságpolitika összetevői:

- ◇ *Külpolitika:*
  - a történelemre való tekintettel szoros kapcsolatok fűzik az Oroszországi Föderációhoz, és igyekezik ezen kétoldalú együttműködést tovább erősíteni
  - a Szerb Köztársaság célja az Európai Unióhoz való csatlakozás, hogy a térségben tovább erősödjön a biztonság.
  - a korábbi konfliktusok és nézeteltérések ellenére a Szerb Köztársaság eltökélt szándéka, hogy visszaállítja a jó kapcsolatokat az Amerikai Egyesült Államokkal.
  - továbbra is különös figyelmet szentelnek az egyre mélyülő kínai, indiai és brazil kapcsolatokra.
  - mint az „el nem kötelezettek” mozgalmának egyik alapítója, a jövőben erősíteni kívánja a tagországok közötti szoros együttműködést.
- ◇ *Gazdaságpolitika:*
  - a gazdasági fejlődés egyik jelentős feltétele az Európai Unióhoz való csatlakozás.

SVKK NÉZŐPONTOK 2014/4

- a beruházások, az ipari és mezőgazdasági termelés, a technológiai fejlesztés, az intenzív kutatás, az oktatás és a megfelelő munkahelyi körülmények biztosítása viszik előre a gazdaságot.
- csökkenteni kívánja az államadósságot.
- csökkenteni kívánja a munkanélküliek számát.

◇ *Védelempolitika:*

- a Szerb Köztársaság védelempolitikája a védelem és a biztonság integrált és multilaterális megközelítésén alapul
- az állam tagja a NATO Békepartnerségi programjának, ezzel is jelezve, hogy elkötelezett a globális biztonság megteremtésében.
- annak érdekében, hogy hozzá tudjon járulni az európai biztonság megteremtéséhez, az Európai Unióval összhangban alakította ki védelmi rendszerét.
- az ország védelmét és az alkotmányban rögzített egyéb feladatok végrehajtását a Szerb Fegyveres Erők hivatottak ellátni.
- a fegyveres erők irányításában a demokratikus civil kontroll érvényesül.

◇ *Belső biztonságpolitika:*

- védi a demokratikus politikai rendszert, az emberi jogokat, a közrendet, a békét, az állampolgárok vagyonát és a társadalmi értékeket.
- belső fenyegetést jelent a szervezett, a pénzügyi, a gazdasági, és a számítógépes bűnözés; a korrupció; a pénzmosás; az emberkereskedelem; a kábítószerkereskedelem; a hagyományos és tömegpusztító fegyverek terjedése; valamint a hírszerző tevékenységek.
- a belső biztonság megteremtésében fontos a hatékony együttműködés az állami szervezetek, az egyházak és vallási közösségek, a kisebbség, a média, a civil szervezetek és alakosság között.

◇ *Emberi és kisebbségi jogok védelme:*

- olyan civilizációs értékek, amelyek alapjai a demokratikus államnak.
- a nemzeti kisebbségek számára garantálja az egyéni kollektív jogokat.
- különböző etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitások kölcsönös tiszteletben tartására ösztönöz.
- a Szerb Köztársaság elkötelezett támogatója a nemzeti kisebbségek és anyaországuk közötti együttműködésnek.

◇ *Szociálpolitika:*

- fő célja, hogy maximálisan kielégítse az állampolgárok igényeit.
- további cél a munkanélküliség csökkentése, a munkakörülmények javítása, az oktatás és továbbképzés fejlesztése.
- különös figyelmet szentel a család védelmére.

◇ *Egyéb szakpolitikák:*

- az oktatás, a tudomány, a tudományos munka, a környezetvédelem, a kultúra és az egyéb társadalmi életre kiterjedő tevékenységek harmonizálása az EU szabványokhoz.
- kiemelt figyelmet fordít az egészségügy fejlesztésére.
- óvja a világ kulturális örökségének részét képező szerb nemzeti kultúrát.

*Nemzeti katonai stratégia*¹⁵

A Szerb Köztársaság nemzeti katonai stratégiáját 2009-ben adta ki a szerb kormány. A stratégiai dokumentum felépítése a következő:

Bevezetés

- 1. Biztonsági környezet*
  - 2. Kihívások, kockázatok és fenyegetések*¹⁶
  - 3. A Szerb Köztársaság védelmi érdekei*
  - 4. A Szerb Köztársaság védelempolitikája*
  - 5. A Szerb Köztársaság védelmi rendszere*
  - 6. Védelmi erőforrások*
  - 7. Védelmi tervezés*
  - 8. Védelmi költségvetés*
- Következtetések*

A dokumentum leszögezi, hogy a Szerb Köztársaság nincs kitéve közvetlen katonai támadásnak, ugyanakkor fel kell készülnie a megváltozott biztonsági környezetből fakadó új biztonsági kihívások, kockázatok és fenyegetések ellen.

A Szerb Köztársaság védelempolitikai célja legmagasabb nemzeti értékek, az állampolgárok biztonságának megőrzése, valamint a társadalom szabad, demokratikus fejlődésének biztosítása. A Szerb Köztársaság alapvető védelmi érdekei:

- ◇ A Szerb Köztársaság szuverenitásának, függetlenségének és területi épségének, valamint az állampolgárok biztonságának megőrzése.
- ◇ A stabilitás, a biztonság és a kölcsönös bizalom erősítése a térségben.
- ◇ Együttműködés a nemzetközi szervezetekkel és a demokratikus államok intézményrendszereivel.

Az ENSZ tagjaként a Szerb Köztársaság megerősíti abbéli szándékát, hogy tiszteletben tartja az ENSZ Alapokmányból eredő kötelezettségeket és a nemzetközi jog által előírt szabályokat, támogatja az ENSZ további erősödését, illetve a stabilitás, a biztonság és a nemzetközi rend fenntartását. Ez jelzi, hogy nem rendelkezik, és nem fejleszt tömegpusztító fegyvereket, valamint ezen eszközök terjedésének megakadályozásában is aktívan részt vesz. A daytoni megállapodás aláírójaként tiszteletben tartja és teljesíti szerződésben foglaltakat.

Annak érdekében, hogy a védelempolitika által megfogalmazott érdekeket elérjék, nélkülözhetetlen az állami szervek és a hatóságok összefogása egy stabil, működőképes védelmi rendszer felállításához. A védelempolitika a következő célokat tűzte ki:

- ◇ egy hatékony védelmi rendszer kiépítése;
- ◇ a béke és a biztonsági környezet megóvása;
- ◇ integráció az európai és más nemzetközi szervezetekkel, valamint részvétel a NATO Békepartnerségi Programban.

A dokumentum szerint az alábbi célkitűzések eléréséhez a következő feladatok végrehajtása szükséges:

- ◇ a Szerb Fegyveres Erők professzionális haderővé való átalakítása;
- ◇ a Szerb Fegyveres Erők
- ◇ a polgári védelem megreformálása;
- ◇ a védelmi rendszer hatékony kezelése;
- ◇ részvétel többenemzetiségű műveletekben;
- ◇ részvétel az Európai Biztonság és Védelempolitikában;
- ◇ részvétel a NATO Békepartnerségi Programban.

¹⁵ *Стратегија одбране Републике Србије.*

¹⁶ Jelen fejezet megegyezik a nemzeti biztonsági stratégia azonos címet viselő fejezetével, így ezen elemek nem kerülnek ismételtlen kifejtésre.

Haderő

A szerb hadsereg szárazföldi erőkre és légiereire tagozódik, így adják ki a 28.150 fős aktív állományt, amely a 50.150 fő tartalékkal egészül ki.¹⁷ A hadsereg fő erejét négy dandár képezi: 1. gépesített dandár (két gépesített lövészászlóalj, 1 gyalogzászlóalj, egy légvédelmi osztály, egy rakéta sorozatvető osztály, egy önjáró tüzérosztály, egy támogató zászlóalj és egy műszaki zászlóalj); 2., 3. és 4. gépesített dandár (két gépesített lövészászlóalj, egy harckocsizó zászlóalj, egy gyalogzászlóalj, egy rakéta sorozatvető osztály, egy önjáró tüzérosztály, egy légvédelmi osztály, egy támogató zászlóalj). A Szerb Fegyveres Erők Parancsnokságának székhelye Belgrade (Belgrád), a Szárazföldi Erők Parancsnokságáé Nis, a négy dandár pedig a következő városokban települ: Novi Sad (Újvidék), Kraljevo, Nis, Vranje. A Légiereő Parancsnokság Belgrádban székel, a két katonai repülőtér Batajnicában és Ladevciben található, a légvédelmi rakétadandárnak pedig szintén Belgrád ad otthont.

A NATO és Szerbia között az együttműködés alapját a védelmi és biztonsági ágazat reformtörekvései adják, melynek megvalósulását a 2006-ban létrehozott Védelmi Reform Bizottság felügyeli. A Bizottság segítséget nyújt a szerb kormány számára, hogy melyek azok a területek, amelyek fejlesztésre szorulnak. A fejlesztéseken túl több, a NATO által szervezett projekt is végrehajtásra került, melyek célja a felesleges kézfegyverek, lőszer, robbanóanyagok és gyalogsági aknák megsemmisítése.¹⁸

MBT	AIFV	APC	ARTY	FTR	ATK HEL
212	323	39	515	30	2

4. táblázat: A szerb hadsereg által birtokolt harceszközök száma.¹⁹

A szárazföldi csapatok fő feladatai:

- ◇ fenyegetések elhárítása;
- ◇ területvédelem;
- ◇ megteremti a feltételeket a hadsereg és máshaderőnemek, valamint a védelmi rendszer mozgósításához és fejlesztéséhez;
- ◇ részt vesz a békefenntartó műveletekben, valamint a nemzetközi katonai együttműködésben;
- ◇ támogatást nyújt a polgári hatóságok számára a nem katonai kihívások, kockázatok és biztonsági fenyegetések ellen.²⁰

A légiereő fő feladatai:

- ◇ légtér ellenőrzése;
- ◇ meggátolja a levegőből érkező fenyegetéseket és megelőzi a váratlan támadásokat;
- ◇ tűztámogatás;
- ◇ részvétel a békefenntartó és nemzetközi műveletekben;
- ◇ természeti katasztrófák elhárítása;
- ◇ katasztrófák és balesetek kezelése.²¹

Szerbia jelenleg nyolc béketámogató műveletben vesz részt mintegy 120 katonával (MONUSCO – 8 fő; UNMIL – 4 fő; UNOCI – 3 fő; UNFICYP – 46 fő; UNIFIL – 49 fő; UNTSO – 1 fő; EUTM Somalia – 5 fő; EUNAVFOR Somalia – 4 fő)²²

¹⁷ HACKETT, James: *The Military Balance 2013*. Routledge, London, 2013. 170. o.

¹⁸ [NATO's relations with Serbia](#). *Nato.int*, 2013. 08. 23.

¹⁹ HACKETT, James: *The Military Balance 2013*. Routledge, London, 2013. 170-171. o.

²⁰ [Копнена војска](#). *ВОЈСКА СРБИЈЕ*, 2013. 08. 14.

²¹ [Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана](#). *ВОЈСКА СРБИЈЕ*, 2013. 08. 14.

²² Rövidítések feloldása: UNIFIL – United Nations Interim Force in Lebanon; EUTM Somalia – European Union Training Mission Somalia; EUNAVFOR Somalia – European Union Naval Force Somalia.

Horvátország²³*Politikatörténeti vázlat*

Horvátország történelme az 1995-ös daytoni megállapodásig szorosan összefügg Jugoszlávia történelmével, amelyet az előző fejezetben már röviden érintettünk.

1995-ben Horvátország elnyerte függetlenségét, azonban a háború következtében az ország keleti fele meglehetősen tönkrement, az infrastruktúra romokban hevert, gazdasága is visszaesett, valamint a háború alatt elkövetett bűnök hatására a nemzetközi közösség elfordult Horvátországtól, így az európai és euro-atlanti integrációs törekvések lehetősége megszakadt.

Tudjman elnök hivatalba lépésétől kezdve (1992) fokozatosan építette ki saját hatalmi rendszerét, melynek több negatív hozadéka is lett: a többpártrendszeri kormányzás csak elméletben valósult meg, gyakorlatilag a Horvát Demokrata Közösség egy kézben gyakorolta a hatalmat; nem jöhetett létre modern gazdaság; a katonák kezében túl sok hatalom maradt; valamint a regionális politika előtérbe került az EU- és a NATO-politikával szemben.²⁴

Horvátország a 2000-es választásokat követően indulhatott el a fejlődés útján. 2001-ben aláírták a Stabilizációs és Társulási Folyamatról szóló dokumentumot, 2003-ban beadták a tagsági kérelmüket az Európai Unióba. 2004-ben az Európa Tanács elégedettségét fejezte ki a Horvátország által megtett lépések iránt, és felkérte az Európai Bizottságot, hogy segítse a csatlakozási folyamatot. 2009. április 1-jén a NATO teljes jogú tagjává vált, 2013. július 1-jén pedig elnyerte az Európai Unió tagságot.

*Nemzeti biztonsági stratégia*²⁵

A 2002-ben kiadott nemzeti biztonsági stratégia alapvető célja Horvátország független politikai, gazdasági és szociális fejlődésének biztosítása együttműködve a hozzá hasonló demokratikus értékeket elfogadó országokkal. Ennek a célnak az elérése érdekében a következő feladatokat határozták meg:

- ◇ A biztonsági kockázatok és veszélyek sikeres elhárítása érdekében a biztonsági szektor területén megfelelő politika és intézményrendszer kialakítása, fejlesztése.
- ◇ A nemzetközi szervezetekbe való belépéssel erősíteni a regionális és globális szintű biztonsági környezetet.
- ◇ Gazdaságilag fejlődőképes társadalom kialakítása, amely a biztonsági környezetet képes lesz fenntartani.

A nemzeti értékek a Horvát Köztársaság Alkotmányában kerültek rögzítésre, amelyek a következők: szabadság, egyenlőség, nemzeti és nemzetek közötti egyenlőség, társadalmi igazságosság, emberi jogok tiszteletben tartása, a tulajdon sérthetetlensége, a természet és a környezet megóvása, valamint a demokrácia védelme.²⁶

Az alkotmányban rögzített értékeihez igazodva fogalmazták meg a nemzeti érdekeket:

- ◇ A Horvát Köztársaság szuverenitásának, függetlenségének és területi integritásának, nemzeti identitásának, állampolgárainak élet- és vagyonbiztonságának megóvása.
- ◇ A demokrácia, a jog, a gazdaság, illetve a szociális jólét megőrzése.
- ◇ A biztonsági környezet fenntartása.

A daytoni megállapodás óta a térség biztonsági fenyegetettsége jelentős mértékben csökkent, az államok közötti konfliktusok még ha nem is múltak el teljesen, de elkezdődött egyfajta kölcsönös segítségnyújtás a térség stabilizálása érdekében. További pozitív hatásként értékelhető a térség egyes államainak NATO, illetve EU tagsága, amely nagymértékben hozzájárul a régió biztonságának erősítéséhez. Horvátország értékei és érdekei megegyeznek ezen nemzetközi szervezetek értékrendszerével, így az országnak lehetősége nyílik saját gazdasági fejlődését és állampolgárainak védelmét szavatolni.

²³ Horvát Köztársaság (horvátul: Republika Hrvatska).

²⁴ BALI Lóránt – KOLUTÁ CZ Andrea: [Horvátország történeti kronológiája](http://Epa.oszk.hu). *Epa.oszk.hu*, 2013. 09. 20.

²⁵ [Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske](http://Strategiju.nacionalne.sigurnosti.Republike.Hrvatske). *Morh.hr*, 2013. 08. 14.

²⁶ [Ustav Republike Hrvatske](http://Ustav.Republike.Hrvatske). *Poslovniforum.hr*, 2013. 08. 14.

Annak ellenére, hogy a térség fejlődésnek indult, még jelen vannak a biztonságok fenyegető kihívások és kockázatok, mind regionális, mind globális szinten. Ilyen veszélyforrást jelentenek: a tömegpusztító fegyverek elterjedése, a szervezett bűnözés, az etnikai és vallási konfliktusok, a nemzetközi terrorizmus.

Horvátország számára a NATO csatlakozás jelentős előrelépést jelentett a kül- és biztonságpolitikájában. Azzal, hogy egy kollektív védelmi szervezet tagja lett, csökkent a térség fenyegetettsége, ezzel párhuzamosan pedig nőtt a biztonság. A tagság egyfajta biztonsági garanciát jelent, amely biztosítja a Horvát Köztársaság politikai, gazdasági és szociális fejlődését.

Az európai és euro-atlanti integráció mellett Horvátország jelentős szerepet tulajdonít a regionális együttműködésnek. Horvátország minden szomszédos országgal jó kapcsolatokat ápol, s azokban a kérdésekben, amelyekben nézeteltérések tapasztalhatóak²⁷ békés eszközökkel kívánja megoldani. Ezt jelzi az a számtalan együttműködési fórum is, amelynek tagja (pl.: Délkelet-Európai Együttműködési folyamat (SECI), Adria-lón Kezdeményezés (All), Délkelet-Európai Védelmi Miniszterek Fóruma (SEDM) stb.).

*Nemzeti katonai stratégia*²⁸

A nemzeti biztonsági stratégiában és a nemzeti katonai stratégiában lefektetett alapelvek megóvásának katonai eszköze a Horvát Fegyveres Erők, melynek fő feladatai:

- ◇ a nemzetközi béke és biztonság megóvása, a nemzetközi konfliktusok, veszélyek kialakulásának megakadályozása;
- ◇ a térségben való jelenlét;
- ◇ a béke megőrzésére irányuló műveletek végrehajtása;
- ◇ az állam függetlenségének, területi épségének védelme.

A dokumentum kiemeli, hogy a legtöbb fenyegetés a térség többi államát is veszélyezteti, nekik is érdekük ezen veszélyforrások feltartóztatása; így a közös együttműködés elősegíti a fellépés sikeres végrehajtását. A kétoldalú megállapodások, valamint a NATO-tagság csökkentik a térségben bekövetkező lehetséges katonai támadás esélyét. További biztonságerősítő hatása van a tömegpusztító fegyverek leszerelésében való részvétel, a rendvédelmi szervek munkájának segítése.

Mindezen erővesztések ellenére a térségben jelen vannak a békét fenyegető tényezők, amelyek kezelése komoly feladat elé állítja a fegyveres erőket. A hadseregnek meg kell küzdenie a katonai és nem katonai fenyegetésekkel, fel kell vennie a harcot az új típusú biztonsági kihívásokkal is. Mindezek sikeres megvalósításához nélkülözhetetlen a katonák felszerelésének modernizációja, a vezetők folyamatos továbbképzése, valamint a haditechnikai eszközök korszerűsítése. A stratégiában lefektetik, hogy a kis létszámú horvát haderő képes legyen a jövőben is az új biztonsági fenyegetések kezelésére, nélkülözhetetlen ezen három terület folyamatos fejlesztése.

Haderő

Horvátország hadseregének létszáma 18.600 fő, amely három haderőnem között oszlik el: szárazföldi erők 11.400 fő, haditengerészet 1.850 fő, légierő 3.500 fő, valamint háború idején további 21.000 tartalékos katonát tudnak mozgósítani.²⁹ Zágrábban található a Fegyveres Erők Parancsnoksága, a Szárazföldi Erők Parancsnoksága és a Légierő

---

²⁷ Szlovénia és Horvátország között 1991 óta tart az Adriai-tengerre nyíló tengeri kijáratról szóló határvíva. Az Adriai-tenger felségvizei csak Jugoszlávia és Olaszország között voltak kijelölve, a tagköztársaságok ebből kimaradtak, így amikor felbomlott az állam, Szlovénia számára a nyílt vizekre való kijutás kérdése fontos stratégiai kérdéssé vált. A vitának elsősorban gazdasági okai vannak, ugyanis a halászat mellett a talajzat kőolaj és földgáz tartalékot rejt. A kérdésben a felek már régóta vitatkoznak, eredmény azonban még nem született, annak ellenére, hogy felállítottak egy nemzetközi döntőbírósgot, amelynek határozatát kötelező érvényűnek fogják tekinteni.

²⁸ *Strategija obrane Republike Hrvatske*. Morh.hr, 2013. 08. 14.

²⁹ HACKETT, James: *The Military Balance 2013*. Routledge, London, 2013. 120. o.

SVKK NÉZŐPONTOK 2014/4

Parancsnoksága. A horvát légierőhöz négy repülőbázis tartozik, melyek Zágráb, Pula, Split és Zadar (Zára) városában települnek. A Haditengerészeti Parancsnokság Spliten található. A tengerparton hat haditengerészeti kikötőből (Split, Dubrovnik, Pula, Ploče, Šibenik, Lastovo) látják el a két felügyeleti körzet (Észak és Dél) ellenőrzését végzik.

Horvátország 2009-es NATO csatlakozását követően minden erejével azon volt, hogy megfeleljen a katonai szervezet elvárásainak. Ennek érdekében a teljes védelmi szektoron reformokat hajtottak végre: a hadsereg létszámát lecsökkentik, a haditechnikai eszközöket pedig igyekeznek korszerűsíteni. Azonban a harckocsik, repülőgépek és légvédelmi rendszerek helyett a gyalogsági fegyverek modernizálására fordítanak nagyobb hangsúlyt.³⁰

MBT	AIFV	APC	ARTY	FTR	ATK HEL
72	103	138	1.436	-	-

5. táblázat: A horvát hadsereg által birtokolt harceszközök száma.³¹

A szárazföldi csapatok fő feladatai:

- ◇ A Horvát Köztársaság elleni agresszió megakadályozására alkalmas haderő fenntartása;
- ◇ Nem hagyományos katonai fenyegetések elleni fellépés;
- ◇ Nemzetközi műveletekben, humanitárius segítségnyújtásban való részvétel;
- ◇ A Szövetséges Erők támogatása;
- ◇ A rendvédelmi szervek támogatása;
- ◇ A NATO 5. cikkelyéből eredő kötelezettségek végrehajtása.³²

A légierő fő feladatai:

- ◇ A légtér ellenőrzése;
- ◇ Szárazföldi és tengeri támadás vagy védelem esetén a hadászati légi fölény megszerzése;
- ◇ Segítségnyújtás természeti katasztrófák esetén;
- ◇ Kutatás-mentési műveletek.³³

A haditengerészet fő feladatai:

- ◇ Az Adriai-tengeren és a part mentén hajózó vízi járművek ellenőrzése;
- ◇ A tengeri határok biztosítása;
- ◇ A Békepartnerségi Program keretében vállalt kötelezettségek végrehajtása a Földközi-tengeren.³⁴

A horvát hadsereg jelenleg 472 katonája vesz részt a következő nemzetközi műveletekben: UNFICYP 2 fő; UNIFIL 1 fő; KFOR 19 fő; ISAF 332 fő; UNDOF 96 fő; UNMOGIP 9 fő; MINURSO 7 fő; UNSMIS 1 fő; UNMIL 2 fő; ATALANTA 3 fő.³⁵

³⁰ Megkezdődött a horvát haderőreform. *Honvedelem.hu*, 2009. 04. 28.

³¹ HACKETT, James: *The Military Balance 2013*. Routledge, London, 2013. 120-121. o.

³² *HKOV – OPĆENITO*. *Osrh.hr*, 2013. 08. 23.

³³ *HRZ I PZO – OPĆENITO*. *Osrh.hr*, 2013. 08. 23.

³⁴ *HRM – OPĆENITO*. *Osrh.hr*, 2013. 08. 23.

³⁵ Rövidítések feloldása: UNDOF – *United Nations Disengagement Observer Force*; UNMOGIP – *United Nations Military Observer Group in India and Pakistan*; UNSMIS – *United Nations Supervision Mission in Syria*.